

TEMAT ORGANIZACJA WYBORÓW - Wybory zarządza Prezydent RP, a organizację zapewnia Państwowa Komisja Wyborcza, która również sprawuje nadzór na szczeblu kraju (patrz Państwowa Komisja Wyborcza). Prezydent w obwieszczeniu określa terminy wykonania czynności przewidzianej w Kodeksie. Okręgowe i rejonowe komisje powołuje Państwowa Komisja Wyborcza. W okręgach organizację zapewnia Państwowa Komisja Wyborcza przy udziale komisarza wyborczego oraz urzędnik wyborczy, Nadzór sprawuje również Państwowa Komisja Wyborcza. W obwodach organizacją zajmuje się wójt, a nadzór sprawuje obwodowa komisja wyborcza i komisarz wyborczy, pomoc zapewnia urzędnik wyborczy. Swoją istotną rolę ma także Krajowe Biuro Wyborcze. Krajowe Biuro Wyborcze zapewnia obsługę Państwowej Komisji Wyborczej, komisarzy wyborczych, Korpusu Urzędników Wyborczych oraz innych organów wyborczych. Do zadań Krajowego Biura Wyborczego należy m.in. zapewnienie warunków organizacyjno-administracyjnych, finansowych i technicznych, związanych z organizacją i przeprowadzeniem wyborów i referendum. Za wybór i zapewnienie lokalu wyborczego odpowiada wójt (patrz lokal wyborczy). Wzór kart do głosowania ustala Państwowa Komisja Wyborcza. Dystrybucję kart do głosowania zapewniają komisarze wyborczy, a do obwodu dla komisji wyborczej dostarcza je urzędnik wyborczy (patrz urzędnik wyborczy). W dniu wyborów za wsparcie Komisji Wyborczej w sprawach technicznych, organizacyjnych odpowiada wójt, starosta lub marszałek województwa.

Okręgi wyborcze - wielomandatowe okręgi wyborcze, utworzone w celu przeprowadzenia wyborów do Sejmu RP lub jednomandatowe okręgi wyborcze, w celu przeprowadzenia wyborów do Senatu RP, reprezentujące określone terytorium kraju. W każdym okręgu wyborczym do Sejmu wybiera się co najmniej 7 posłów, zgodnie z zasadą jednolitej normy przedstawicielstwa.

Obwód wyborczy - stały lub odrębny obwód głosowania na obszarze gminy, utworzony celem podziału wyborców uprawnionych do głosowania na terytorium okręgu wyborczego. Obwody wyborcze tworzy się także za granicą lub na statkach morskich, jeżeli na terenie obwodu przebywa co najmniej 15 wyborców

Reklamacja nieprawidłowości w Centralnym Rejestrze Wyborców – skarga w formie pisemnej lub ustnej do protokołu w gminie, w sprawie pominięcia wyborcy w Centralnym Rejestrze Wyborców, wpisania do rejestru osoby, która nie ma prawa wybierania lub wprowadzenia niewłaściwych danych.

Lokal wyborczy - pomieszczenie, w którym przeprowadzane są czynności komisji wyborczej i wyborców w dniu wyborów. W lokalu wyborczym powinna znajdować się m.in. urna wyborcza oraz pomieszczenia lub osłony zapewniające tajność głosowania.

Obserwator – osoba wyznaczona przez fundację lub stowarzyszenie (obserwator społeczny), albo przez Państwową Komisję Wyborczą spośród obywateli innych państw (obserwator międzynarodowy). Obserwatorzy mają prawo do obecności w lokalu wyborczym podczas wszystkich

czynności wykonywanych przez komisję wyborczą, z wyjątkiem m.in. wnoszenia uwag do protokołu głosowania

Mąż zaufania – osoba wyznaczona przez pełnomocników komitetów wyborczych, obowiązana do obecności w lokalu wyborczym podczas wszystkich czynności wykonywanych przez komisję wyborczą, włączając możliwość wnoszenia uwag do protokołu głosowania.

Urna wyborcza – przezroczysta skrzynia, ustawiona w lokalu wyborczym w widocznym miejscu, przeznaczona do składania głosów wyborców w trakcie głosowania. Urna wyborcza pozostaje zaplombowana przez cały czas głosowania, aż do jego zakończenia.

Karta do głosowania - dokument urzędowy, zadrukowany jednostronnie (kartka lub broszura), zawierający informację o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu, pieczęć obwodowej komisji wyborczej oraz listę kandydatów w wyborach wraz z miejscem na znak „x” przy nazwisku kandydata, przy pomocy którego odbywa się głosowanie w dniu wyborów. Karta wydawana jest w dniu głosowania, za okazaniem ważnego dokumentu tożsamości, co wyborca potwierdza własnym podpisem

Komisarz wyborczy – jest pełnomocnikiem Państwowej Komisji Wyborczej działającym na terenie województwa lub jego części. Powoływani są na 5 lat i jest ich 100 na obszarze kraju. Do zadań komisarza wyborczego należy m.in. sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem prawa wyborczego, powoływanie obwodowych komisji wyborczych, tworzenie i zmiana obwodów głosowania, ustalenie ich numerów, granic oraz siedzib

Urzednicy wyborczy - powoływani są dla obszaru danej gminy przez Szefa Krajowego Biura Wyborczego. Do zadań urzędników wyborczych należy zapewnienie sprawnego funkcjonowania obwodowych komisji wyborczych. Powołuje się ich na 6 lat i nie mogą być osoby zatrudnione w urzędzie gminy, w której mieliby wykonywać swoją funkcję.

Pełnomocnik komitetu wyborczego - osoba odpowiedzialna za przygotowanie dokumentów i zgłoszenie do rejestracji list kandydatów na posłów lub senatora. Występuje on w imieniu i na rzecz komitetu wyborczego. Pełnomocnik komitetu musi wchodzić w skład komitetu wyborczego. Można być pełnomocnikiem tylko jednego komitetu.

Pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego - osoba odpowiedzialna za gospodarkę finansową komitetu. Po wyborach sporządza sprawozdanie z wydatków komitetu.

Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej - kieruje jej pracami, zwołuje i przewodniczy jej posiedzeniom. W dniu głosowania odpowiada za utrzymanie porządku i spokoju w lokalu wyborczym, czuwa nad przestrzeganiem tajności głosowania, zakazu prowadzenia agitacji wyborczej. Ma prawo zażądać opuszczenia lokalu przez osoby naruszające porządek, a w razie potrzeby zwrócić się o pomoc do Policji.

Członek obwodowej komisji wyborczej - może nim być osoba, która najpóźniej w dniu dokonania zgłoszenia kończy 18 lat i posiada czynne prawo wyborcze. Kandydatem na członka może zostać osoba z terenu województwa, w którym stale zamieszkuje. Kandydatów na członków komisji zgłaszają pełnomocnicy komitetów wyborczych. Zgłoszenia przyjmują urzędnicy wyborczy właściwi dla gminy, w której mieści się dana komisja. Zgłoszenia przyjmowane są za pośrednictwem urzędu gminy (dzielnicy).

TEMAT FOTOGRAFOWANIE I NAGRYWANIE W TRAKCIE WYBORÓW - Osoby uczestniczące w wyborach i jednocześnie przyglądające się im krytycznie mogą, w razie dostrzeżonych u innych osób zachowań w lokalu lub przed lokalem wyborczym, budzących wątpliwości, dokonywać ich rejestracji poprzez fotografowanie lub nagrywanie. Należy pamiętać, że o ile sama rejestracja wizerunków osób jest w zasadzie w pełni legalna, o tyle rozpowszechnianie ich wizerunków jest regulowane przez prawo. Generalnie, rozpowszechnianie wizerunków wymaga zezwolenia osób na nich przedstawionych (art. 81 ust.o pr.aut.). Ustawa stanowi o wyjątkach od tej zasady: zezwolenie takie nie jest potrzebne wówczas, gdy chodzi o wizerunek osoby powszechnie znanej, a wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych (politycznych, społecznych, zawodowych) oraz wówczas gdy chodzi o wizerunek osoby stanowiącej jedynie szczegół (nie pierwszoplanowy element) takiej całości jak krajobraz, zgromadzenie czy publiczna impreza. Czy fotografujący lub filmujący uczestnik wyborów, czyniący to wewnątrz lokalu komisji wyborczej lub w jej bezpośrednim otoczeniu, naraża się na konflikt z prawem? Można przyjąć, że na zdjęciach i video z wyborów (zgromadzenie/publiczna impreza), będzie widoczny szerszy plan obejmujący wielość osób – a zatem działanie takie jest objęte ustawowym wyjątkiem stanowiącym o braku konieczności uzyskiwania zezwoleń. Należy też pamiętać o ochronie danych osobowych, co obejmuje także wizerunek. Członkowie komisji wyborczych, urzędnicy wyborczy, komisarze, są w trakcie wyborów funkcjonariuszami publicznymi a nie osobami prywatnymi. Znaczenie ma sposób wykorzystania zdjęć, nagrań, o których mowa – jeżeli ich wykonawca jest przekonany, że dokumentują one działania niezgodne z prawem wyborczym i prowadzą do fałszowania wyników wyborów, wówczas może i powinien je udostępnić przede wszystkim, co najmniej komisarzowi wyborczemu właściwemu dla danego okręgu i obserwatorom wyborów – w ich trakcie oraz po wyborach.

Rejestracja wyborów w lokalu wyborczym - Można dokonywać rejestracji wyborów, co należy rozumieć jako utrwalanie dźwięku i obrazu (video) w lokalu komisji wyborczej – żaden przepis tego nie zabrania, jednak z poszanowaniem prywatności wyborców, których aktu głosowania nie powinno się utrwalać (rejestrować), chyba że za ich zgodą. Rejestracja przebiegu wyborów może być dokonywana w interesie publicznym przez osobę o statusie funkcjonariusza publicznego (urzędnicy wyborczy), jak i przede wszystkim męża zaufania. Dokonujący takiej rejestracji powinien jednak zawsze dokonywać jej w sposób niezakłócający pracy komisji i przebiegu głosowania wyborcom. Istotne jest, iż rejestracja powinna być przeprowadzona w sposób nie budzący

wątpliwości co do respektowania tajemnicy głosowania poszczególnych wyborców oraz uwzględnienia prywatności (ochrona danych osobowych).

Rejestracja wyborów przed lokalem wyborczym - Nie ma ograniczeń dla rejestracji wyborów, a więc fotografowania i nagrywania grupy wyborców, dokonywanej przed lokalem wyborczym. Przestrzeń przed lokalem wyborczym jest miejscem publicznym. Można więc rejestrować grupy wyborców wchodzące i wychodzące z lokalu jak i grupy wyborców stojących przed lokalem.

Osoby publiczne w trakcie wyborów, ich rejestracja - Osoby publiczne znajdujące się w lokalu wyborczym, jak i w drodze do niego, można rejestrować bez potrzeby uzyskiwania ich zgody na tę rejestrację. Osobami publicznymi są zarówno osoby wykonujące funkcje publiczne niezależnie od wyborów (urzędnicy państwowi, posłowie etc.) jak i te będące nimi z tytułu wykonywanej funkcji w związku z wyborami – członkowie komisji wyborczej, komisarze wyborczy, urzędnicy wyborczy. Prawo do rejestracji w miejscach publicznych, jak i osób publicznych, nie oznacza, iż rejestrujący może dowolnie dysponować obrazem lub dźwiękiem, upubliczniać go.

Czy potrzebna jest i czyja zgoda na rejestrację w dniu wyborów? Nie ma potrzeby uzyskiwania niczyjej zgody na rejestrację wyborów. Jednak nie może to dotyczyć aktu głosowania konkretnego wyborcy, rejestracji indywidualnych osób przy innych czynnościach niż wyborcze i bez związku z wyborami, chyba że są elementem zdarzenia związanego z wyborami (np. wywieszanie plakatów wyborczych). Wyborca może sobie nie życzyć filmowania go przy okazji głosowania i ma do tego prawo.